

**Uchwała Nr V/20/11
Rady Gminy Zapolice
z dnia 25 lutego 2011 r.**

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Zapolice na lata 2011 – 2015

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz.1591; z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz.1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz.717, Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz.1055, Nr 116, poz.1203; z 2005 r. Nr 172, poz.1441, Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz.327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz.1218; z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458; z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz. 1241; z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz.1362, Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706, Nr 221, poz. 1738, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 81, poz. 527, Nr 125, poz. 842, Nr 217, poz. 1427) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz.1493; z 2009 r. Nr 206 poz. 1589, z 2010 r. Nr 28 poz. 146, Nr 125 poz. 842) **Rada Gminy uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Zapolice na lata 2011 – 2015 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zapolice.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy informacyjnej Urzędu Gminy w Zapolicach i wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr V/20/11

Rady Gminy Zapolice z dnia 25 lutego 2011 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY RODZINIE
W GMINIE ZAPOLICE NA LATA 2011-2015**

Zapolice 2011

I. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (Dz.U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.);\
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks postępowania karnego(Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485);
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r. Nr 180, poz.1493).
8. Ustawę z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.);

II. Program jest skorelowany z następującymi Programami:

- 1) Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zapolice na lata 2011 - 2021;
- 2) Krajowym Programem Zapobiegania i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2007 - 2013

III. Wprowadzenie

Przemoc - to intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które przy wykorzystaniu przewagi jednej osoby nad drugą narusza jej prawa i dobra osobiste, powodując krzywdy i szkody.

Rodzaje przemocy:

- przemoc fizyczna jest zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała, np. popychanie, szarpanie, szturchanie, potrząsanie, szarpanie za włosy, szczypanie, kopanie, bicie pięścią lub dłonią otwartą, przypalanie papierosem, duszenie..
- przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, np. obrażanie, wyzywanie,
- osądzenie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie..
- przemoc seksualna polega na zmuszaniu innej osoby do aktywności seksualnej wbrew woli tej osoby. Przymus może polegać na przymuszaniu do stosowania niechcianych praktyk seksualnych, wymuszaniu pożycia, gwałcie, ocenianiu sprawności seksualnej partnera,

- przemoc ekonomiczna wiąże się z celowym niszczeniem cudzej własności, pozbawianiem środków do życia poprzez niszczenie rzeczy, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, dokumentów, zmuszanie do zaciągania pożyczek,
- zaniedbanie jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np. nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ciepłego ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie.

Przemoc w rodzinie nie jest aktem jednorazowym. Często ma długą, nawet kilkunasto czy kilkudziesięcioletnią historię. Początkowo problem ten był marginalizowany i przemilczany, jednak od dłuższego czasu zaczyna przebijać się do świadomości społecznej.

IV. Zasady działania programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oparty jest na następujących zasadach:

1. Wzajemnej współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24. IV. 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz ustawą z dnia 12. III. 2004r. o pomocy społecznej) a także innych organizacji, środowisk, osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do realizacji zadań związanych bezpośrednio lub pośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy.
2. Jawności działania organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby.
3. Szczególnej ochrony dzieci z zachowaniem ich prawa do wychowywania w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

V. Cele programu

Celem programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy i zwiększenie dostępności pomocy;
- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób

stosujących przemoc w rodzinie;

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) systematyczne diagnozowanie środowiska przemocy w rodzinie;
- 2) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy;
- 3) podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie;
- 4) udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom;
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie;

VI. Założenia programu

Przez realizację celów programu zakłada się:

- zmianę pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie;
- promowanie wartości rodzinnych;
- edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy;
- promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

Szerokie ujęcie zapobiegania przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe nurty działań kierowane do różnych grup odbiorców:

- 1) działania uprzedzające:** diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy;
- 2) działania interwencyjne:** opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy;
- 3) działania wspierające:** psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy;
- 4) działania korekcyjno-edukacyjne:** kierowane do sprawców przemocy w rodzinie;

Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;

5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;

6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. To zdaniem specjalistów rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych. Wymaga on podjęcia szerokiego i dobrze zorganizowanego działania a w szczególności:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych (zespół interdyscyplinarny powołuje wójt).

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- 1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- 2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 3) Policji;
- 4) oświaty;
- 5) ochrony zdrowia;
- 6) służby kuratorskiej.

Ad.1. Podstawowym celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom, rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien:

- dotrzeć do rodziny/osoby dotkniętej przemocą,
- przeprowadzić wywiad środowiskowy,
- założyć Niebieską Kartę,
- przygotować plan pomocy,

- udzielić pomocy finansowej, prawnej, psychologicznej,
- skierować do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą, umieścić w schronisku, hotelu (jeśli wymaga tego sytuacja) oraz za zgodą osoby poszkodowanej zawiadomić policję,
- pomagać w załatwianiu spraw urzędowych związanych z zaistniałą sytuacją przemocy,

Ad. 2. Zadania związane z udzieleniem rodzinom, w których występuje problem alkoholowy pomocy psychologicznej, prawnej, a w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie są zadaniami własnymi gminy i realizowane będą przez Gminą Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ad. 3. Policja jest zobowiązana do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymania porządku publicznego. To właśnie policjanci interweniują najczęściej bezpośrednio w sytuacji przemocy. Do podstawowych zadań policji zawartych w art.1 ust.2 pkt.1,2,3 Ustawy o Policji należą m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym, współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców;

Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez całą dobę. Ogromną rolę w walce z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmują zgłoszenia o przestępstwie, pouczają o przysługujących ofierze prawach. Informują o placówkach niosących pomoc pokrzywdzonym, tj. schroniskach, hotelach, ośrodkach interwencji kryzysowej, ośrodkach psychologiczno-pedagogicznych.

Ad. 4. Pedagog szkolny, wychowawcy, nauczyciele W-F są to osoby, które z racji swego wykonywanego zawodu mają bezpośredni stały kontakt z dzieckiem. Mają możliwość obserwacji stanu, a także zachowania dziecka i w razie konieczności podjąć działania zmierzające do zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i podjęcia odpowiednich działań. Umiejętność rozpoznawania sygnałów o przemocy jest niezwykle ważna, gdyż dzieci próbują ukryć krzywdę, która ich spotyka.

Ad. 5. Zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. W przemocy domowej występują często wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego i psychicznego, dlatego

tez zjawisko przemocy w rodzinie kwalifikuje się do zakresu objętego świadczeniami zdrowotnymi. Zgodnie z ustawą o zawodzie lekarza ma on obowiązek poinformowania o określonych okolicznościach. Może również wydać zaświadczenie o odniesionych obrażeniach (obdukcja), poinformować o punktach i ośrodkach pomocy.

Ad. 6. Kurator sądowy kurator zawodowy wykonuje zadania i czynności sprowadzające się do następujących funkcji:

- informacyjno – diagnostycznej (postępowanie przygotowawcze, wyjaśniające, przed wydaniem orzeczenia),
- pomocowo – doradczej (obejmuje pomoc dla rodzin zgłaszających się z problemami),
- opiekuńczo – wychowawczej i resocjalizacyjnej (jako organ wykonawczy sądu).

Zadania kuratora rodzinnego w sprawach opiekuńczych wiążą się z pozbawieniem, zawieszeniem i ograniczeniem władzy rodzicielskiej oraz z kontrolą opieki prawnej.

VII. Planowane działania

Etap	Zadanie	Działanie
	Edukacja rodziców	Dążenie do zwiększenia kompetencji rodziców w wychowaniu swoich dzieci. Udział w programie wspierania umiejętności wychowawczych. Poradnictwo w zakresie radzenia sobie z sytuacjami trudnymi w rodzinie .
	Edukacja dzieci	Zajęcia informacyjno-edukacyjne w szkołach na temat przemocy. Zajęcia wychowawcze na temat praw dziecka.
	Propagowanie pozytywnych rozwiązań merytorycznych, organizacyjnych i prawnych związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	Utworzenie zespołu interdyscyplinarnego zajmującego się przeciwdziałaniem przemocy. Motywowanie społeczności lokalnej, organizacji i instytucji do podejmowania działań na rzecz ofiar przemocy ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy.
	Profesjonalna edukacja osób działających na rzecz rodziny dotkniętej przemocą.	szkolenia dla : -pracowników socjalnych, -policjantów, -pracowników służby zdrowia, -członków GKRPA

Wczesna interwencja	Tworzenie spójnego, współpracującego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	-diagnozowanie i monitorowanie problemów dotyczących przemocy, -rozwijanie dotychczas prowadzonej współpracy z instytucjami i organizacjami (placówki służby zdrowia, szkoły, przedszkola, kościoły) w celu zapewnienia pokrzywdzonym jak najszerszej bazy pomocowej (zarówno lokalnej jak i fachowej), -angażowanie nowych instytucji i organizacji w działania pomocowe,
	Zwiększenie dostępności i skuteczności programów profilaktycznych i korygujących agresję i przemoc.	-popularyzacja wiedzy na temat placówek oferujących pomoc, -druk i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych wśród mieszkańców za pośrednictwem instytucji (przychodnia, ośrodek pomocy społecznej, policja, szkoła),
Interwencja	Skuteczna interwencja wobec *sprawcy przemocy *ofiary przemocy	-działania podejmowane wobec sprawcy przemocy domowej, których celem jest w pierwszej kolejności zatrzymanie przemocy; -najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary, działania podejmowane w celu dostarczenia wsparcia ofiarom przemocy domowej i pokazania możliwości uzyskania wszechstronnej pomocy;
	Wsparcie i profesjonalna pomoc zmierzająca do zwiększenia dostępności, skuteczności zorganizowanych form profesjonalnej pomocy dla osób uwikłanych w przemoc.	Prowadzenie Punktu Pomocy Rodzinie i punktu Konsultacyjnego, w których udzielana jest wszechstronna pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy: pomoc socjalna, materialna, medyczna, prawna, psychologiczna. Konsekwentne egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji. Dążenie do ujednoczenia procedur zgłaszania przemocy w rodzinie (formularze), prowadzenie odpowiedniej dokumentacji poszczególnych przypadków, form udzielania pomocy i efektów.
	Prowadzenie programów terapeutycznych	Motywowanie i kierowanie ofiar przemocy oraz osoby stosujące przemoc do uczestnictwa w tych programach.

VIII. Szczegółowe działania w gminie Zapolice.

1. Powołanie Zespołu interdyscyplinarnego, o którym mowa w art. 9a ust. 15 ustawy

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w skład, którego wejdą przedstawiciele takich instytucji

jak:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zapolicach,
- Komendy Powiatowej Policji w Zduńskiej Woli,
- Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Zapolicach,
- Społecznej Szkoły Podstawowej w Rembieszowie,
- Gminnego Przedszkola Publicznego,
- Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „ZAMED” w Zapolicach
- Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i 5 w/w ustawy oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

2. Powołanie grupy roboczej w składzie:

- pracownik socjalny
- policjant
- członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- pedagog szkolny
- przedstawiciel służby zdrowia

Do zadań grupy roboczej należy, w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
- 2) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- 3) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

3. Organizacja szkoleń dla pracowników socjalnych, policji, członków gminnej komisji ds.

rozwiązywania problemów alkoholowych, pedagoga szkolnego, przedstawicieli służby zdrowia.

4. Edukacja lokalnej społeczności poprzez rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (ulotek, broszur) za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej, ośrodka zdrowia, szkół, świetlic środowiskowych, sołtysów.

IX. Adresaci programu

Adresatami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie są przede wszystkim:

- ofiary przemocy,
- rodzice i opiekunowie krzywdzonych dzieci,
- dzieci i młodzież,
- osoby starsze,
- rodziny dotknięte przemocą,
- sprawcy przemocy,
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami dotkniętymi przemocą,
- społeczeństwo.

X. Finansowanie programu

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie są środki finansowe z budżetu gminy, ponieważ przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest zadaniem własnym gminy na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Opracowała:

Grażyna Kłak

Kierownik GOPS